

Христос Воскрес!

*З світлим Святим Воскресінням!
З днем, коли Христос Воскрес!
Щастя, радості, всім нам
Хай зішле Господь з небес!*

*Дорогим Отцям, Монахам і Монахиням, Вірним
УГКЦ в Польщі бажаємо благополуччя, великодньої
радості й душевного піднесення. Хай Воскреслий Ісус
наділить Вас міцним здоров'ям та своїми ласками.*

Митрополит Кир Іван Мартиняк
Владика Володимир Ющак

ВЕЛИКОДНЕ ПОСЛАННЯ

Владик УГКЦ у Польщі

**Всесвітлішим і Високопреподобним Отцям, Преподобним Монахам
і Монахиням, Дорогим Братам і Сестрам!**

**Христос Воскрес!
Дорогі у Христі Брати і Сестри!**

У наших церквах знову лине радісний та могутній великодній спів: Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував! Він такий сильний та радісний, що співаючи його, забуваємо про минулі великопосні обмеження і пости та всі наші щоденні нужди, недостатки й болі. В одну мить довкола нас змінюється дотеперішня великопосна атмосфера, все стає світлішим, радіснішим, а ми самі стаємо впевненими у нашій і вірі.

Без сумніву, сприяє цьому неповторна атмосфера Великодніх Свят з цілим літургійним багатством традиції нашої Церкви. Допомагає цьому також атмосфера

в наших хатах, де все підготовлюється так, щоб радість з Христового Воскресіння наповнила також і наші домівки. Про Христову перемогу над смертю ще довго буде говорити нам все: згаданий тропар Христос воскрес із мертвих...! й інші великодні співи; щоденне вітання Христос Воскрес! — Воістину Воскрес!, яким будемо вітатися з ближніми аж до Вознесіння Господнього; ікона «Зшестя в ад» на тетраподі в наших церквах; Воскресна Утренья та Воскресна Вечірня, які будуть служитися у наших церквах впродовж цілого Пасхального Тижня; Артос — посвячений на Пасху хліб-символ Воскреслого Христа, яким будемо ділитися у Томину Неділю; Царські Ворота наших іконостасів, які будуть відкритими

(Закінчення на 2 сторінці)

Пасха без рутини

Після двох років спільного святкування Пасхи християнами, які дотримуються двох різних календарних систем, починається період п'ятнадцяти років, коли григоріанський і юліанський календарі «обнімуть» пасхально один одного лише тричі. Це повинно спонукати до зацікавлення проблемою, яка попри те, що виникла в результаті поділу між християнами, може бути вирішена ще до відновлення повної єдності. Адже йдеться в дійсності про технічну справу, незрівнянно простішу від питання примату єпископа Риму.

П'ятнадцять років тому в сирійському місті Алеппо зібралися представники різних Церков, щоб шукати шляхів до спільної дати Пасхи. Серед кількох рекомендацій даних цією нарадою є така: «Окрім акцентування на багатьох важливих символічних аспектах свята, рухома дата святкування Пасхи також яскраво показує наскільки

драматично воскресіння вривається в спокійну рутину цього світу. Оскільки така дата може бути певною мірою менш зручною, ніж нерухома неділя, вона дійсно привертає нашу увагу до важливого богословського питання, яке в іншому випадку, залишилося б непоміченим». Звісно, дати щорічних Пасх знаємо кілька тисяч років уперед, це нас не застане зненацька. Але ця неділя над неділями «мандрує» від кінця березня до кінця квітня за григоріанським, і від початку квітня аж до 5-го травня за юліанським календарем. А прагматична і звикла до комфорту сьогоденна людина хотіла б це спростити — встановити конкретну неділю місяця, і до того, по зможі, поближче травня, щоб рецидиви зими не заважали улюбленим формам відпочинку. «Важливим богословським питанням», яке можна і треба помітити на рухому Пасху,

(Закінчення на 2 сторінці)

Воістину Воскрес!

Воскресіння

Господа Бога і Спаси нашого Ісуса Христа

Про свято

Слово „пасха” походить з єврейського „песах”, що значить „перехід”. Тут мова про перехід Господнього ангела, який одної ночі вбив усіх єгипетських первенців, коли фараон не хотів відпустити ізраїльський народ, а перейшов повз доми ізраїльтян, одвіртки домів яких були помазані кров'ю однорічного ягняти. Слово „пасха” у жидів означало також ягня, якого заколювали на Пасху, а потім і сам

день свята на згадку про визволення з Єгипту дістав назву Пасхи.

Для апостолів і перших християн Пасха-Перехід стала символом іншого переходу — подвійного переходу Ісуса Христа: від життя до смерті і від смерті до життя. Перший перехід дав основу для хресної, а другий для воскресної і радісної Пасхи. Апостоли й перші християни святкували разом із жидами свою християнську

(Закінчення на 9 сторінці)

ВЕЛИКОДНЕ ПОСЛАННЯ

Владик УГКЦ у Польщі

(Продовження з 1 сторінки)

протягом цілої Пасхальної Седмиці, вказуючи, що Христос своєю смертю та воскресінням відкрив усім нам двері до неба. Радісну новину про Христове воскресіння понесемо також на наші кладовища, щоб з радістю поділитися нею з тими нашими рідними та близькими, які вже відійшли від нас і першими беруть участь у радості вічного життя з Воскреслим Христом. Про Христове Воскресіння будуть пригадувати нам також й інші елементи наших звичаїв і традицій, як хоча б прикрашені яйця — писанки, які є символом життя, котре постійно відроджується.

Цих великодніх моментів насправді багато і тому може видаватися, що сьогодні жодна сила неспроможна захитати нашої віри у Воскреслого Спасителя. Однак мудрість Церкви, яка має за собою вже два тисячоліття досвіду знає, що сила зла не спить, а навпаки, всілякими способами старається відлучити нас, також і сьогодні, від Спасителя. Тому Церква, радіючи, все ж таки намагається усіма силами, навіть в цей радісний пасхальний день, укріплити нашу віру у Христове Воскресіння. Це зміцнення у вірі випливає зі змісту молитов, воно лунає пасхальною проповіддю з проповідальниць наших храмів. В особливий спосіб у перший день Христового Воскресіння Церква хоче утвердити нас у вірі в Воскреслого Христа, поручаючи читати, як євангельське читання на Божественній Літургії, початок — Пролог Євангелія від св. Йоана.

Дозвольте дорогі в Христі Брати і Сестри, що сьогодні на хвилинку затримаємо Вашу увагу власне на цих словах св. Євангелиста Йоана.

Перше питання, яке нам насувається при нагоді Євангелія Празника Христового Воскресіння, є наступним: чому в перший день Великодніх Свят читаємо Початок Євангелія св. Йоана, хоча він не має безпосереднього відношення до Христового Воскресіння? Чому цього дня не читається жодного з одинадцяти Воскресних Євангелій, які читаємо під час недільної Утрени? Власне вони говорять про порожній Христовий гроб, про жінок, які в неділю раненько побігли до Христового гробу, щоб намастити мертве тіло Ісуса Христа та, заставши його порожнім, повідомили про це апостолів. У цих євангельських уривках читаємо про об'явлення жінкам ангела. Там чуємо також, що сам Воскреслий Христос з'являється жінкам, і лише пізніше — апостолам та учням, які зневіреними втікали з Єрусалиму до Емаусу, а також про те, як вони розпізнали Його по ломанні хліба. Цих чудових євангельських описів, які мають пряме відношення до Христового Воскресіння не

читаємо однак у наших святинях у Празник Христового Воскресіння, а чуємо слова Євангелиста Йоана: Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було — Бог (Йо. 1, 1 нс.).

Поручаючи читати на Празник Христового Воскресіння Пролог св. Йоана, Церква дуже хоче ще раз пригадати нам та утвердити нас у вірі, що Христос, який сьогодні воскрес, є споконвічним Божим Словом, Словом, яке має безмірну й життєдайну силу, бо Ним «постало все, і ніщо, що постало, не постало без нього» (Йо. 1, 3). Свідцтво про Слово дає також св. Йоан Христитель. Він прийшов як свідок, щоб «свідчити про світло, щоб усі з-за нього увірували» (Йо. 1, 7). Він сам не був світлом, прийшов лише «щоб свідчити про світло» (Йо. 1, 8). Святий Йоан Євангелист, автор Прологу, у свою чергу заявляє, що ті, які прийняли Слово та які увірували йому, «бачили славу Єдинородного від Отця» (Йо. 1, 14). Він також заявляє, що ті, «котрі ж прийняли його — тим дало право дітьми Божими стати» (Йо. 1, 12). Євангелист Йоан потвердив, що «ніхто і ніколи Бога не бачив. Єдинородний Син, що в Отцевому лоні, — той об'явив» (Йо. 1, 18).

Сьогодні дуже легко можна роз'єднати наше великоднє святкування з усіма його літургійними, родинними, громадськими та традиційними народними звичаями, від внутрішнього переживання змісту правди про Христове Воскресіння. Святкуємо, радіємо, ділимося свяченим яечком, складаючи собі взаємно побажання. Але в цей найбільший християнський празник варто поставити собі основне питання про нашу віру. Що я можу сказати про Бога, в якого вірю? Ким є для мене Божий Син, друга Особа Пресвятої Тройці, який сьогодні воскрес? Чи справді приймаю, як правду моєї віри, що Всемогучий Бог для мене, для мого спасіння, прийняв людське тіло, став людиною, помер і третього дня воскрес? Чи з відкритим серцем приймаю радісну новину про Слово, з якого народжується життя? Чи шукаю цього Слова на сторінках Святого Письма, прочитуючи його у родинному колі разом з цілою нашою Церквою, яка готується до Ювілею 1025-ліття Хрещення Русі-України? Чи відчуваю у собі голод Слова — Слова, яким є наш Спаситель? Чи я вірю, що так як св. Євангелист Йоан та перші християни, можу побачити Його хвалу у моєму житті, якщо тільки відкрию Його мудрість та дозволю, щоб Слово стало тілом у мені?

Бог бажає царювати в людині, щоб вона мала участь у Його божестві. Він хоче, щоб людина не лише бачила Його славу, але щоб і сама мала у ній живу участь. Тому Він, Предвічний Бог, дав себе побачити людині в Ісусі Христі. Це Добра Новина про нашого Бога, який приходить до смертної людини, щоб занести їй вістку про вічне життя. Він промовив до нас через свого Єдинородного Сина та не перестає й надалі промовляти до нас у своєму Синові, який постійно приходить на престолах наших церков. Чи вміємо справді радіти цієї Доброю Новиною, яку в безмежній любові звіщає нам сам Бог?

Дорогі в Христі Сестри та Брати!

Віками наш народ та й ціла наша Церква раділа цієї Доброю Новиною. Не перестали ми нею радіти також і тоді, коли відібрано нам рідні храми, відірвано нас від коріння предків, від традицій та від рідної землі. Мабуть, власне тому досі ми не загинули як Церква і Народ, хоча за кілька днів мине вже 65 років від початку злочинної акції «Вісла». Ми, незважаючи на різні історичні обставини, не перестали радіти Доброю Новиною у Христове Воскресіння. Годі сказати, чи лише сам, навіть гарячий патріотизм, без глибокої віри у Бога та без любові до нашої Святої Греко-Католицької Церкви, вистачив би для перетривання народу.

Сьогодні часи змінилися. Помінялися обставини нашого життя. Ніхто не закриває наших церков, ніхто не забороняє нам радісно святкувати Христової Пасхи. Загрозою для нашої віри можемо бути лише ми самі. Лише наша байдужість до того, що є «справжнім світлом, що просвітлює кожну людину» (Йо. 1, 9), може привести до того, що під зовнішнім святкуванням Христового Воскресіння не залишиться жодного внутрішнього змісту. Лише наша байдужість на «Слово, яке було споконвіку і яке було Богом», може довести до цього, що коли воно прийде до своїх — свої його не приймуть. Тому вистерігаймося у нашому житті байдужості до того що святе, що походить від споконвічного Слова. Не піддаваймося спокусам релятивізму, вигідництва та непоміркового стремління за підвищенням рівня свого життя, незважаючи на родинні, релігійні, церковні та національні кошти, які при цій нагоді треба буде понести.

Дорогі у Христі Брати та Сестри! З нагоди цього річних свят Христового Воскресіння хочемо всім Вам бажати, щоби, святкуючи Празник Христової Пасхи, всіх Вас захопили не лише зовнішні церемонії та

святковий настрій, але безмежна любов Бога, який вирішив стати одним з нас, прийняти смерть та подолати її третього дня для нашого спасіння. Хочемо побажати Вам, щоб, приймаючи благу вість про Споконвічне Слово, яке було справжнім Світлом, Ви були також для інших носіями Доброї Новини про спасіння. Несіть її цілому світові та кожній людині окремо, бо лише таким чином світ зможе повірити, що Христос насправді воскрес, коли ми самі будемо в це вірити. Хочемо бажати також, щоб через повну та беззастережну любов Ви дозволяли Богові вчинити себе щасливими Його дітьми, які вповні покладають у нього свою надію.

Бажаємо усім Вам радісного та глибокого переживання Свят Христового Воскресіння. Нехай Воскреслий Христос благословить усіх Вас та обдарує радістю спільного перебування зі своїми найближчими та усіма потрібними духовними та дочасними добрами.

Благословення Господнє на Вас!

+ **Архиепископ Іван Мартиняк**
Митрополит
Перемисько-Варшавський
+ **Володимир Р. Ющак, ЧСВВ**
Владика
Вроцлавсько-Гданський

Дано у Перемишлі-Вроцлаві на Празник Христового Воскресіння 2012 Року Божого.

Пасха без рутини

(Продовження з 1 сторінки)

є воскресіння, яке несумісне зі «спокійною рутинною» цього світу. Якщо причасниками Христового Воскресіння стаємо у таїнстві хрещення, і якщо хрещення є водночас нашим народженням з «води та Духа» (Ів 3, 5) та смертю і воскресінням з Христом (пор. Рим 6, 4), то хто з людей має вплив на дату свого народження, смерті і воскресіння? Це ж незалежне від нашої волі, щось даного Творцем і Спасителем, що не підлягає зміні (народження), що може бути ледве трохи відстрочене дбанням за себе (фізична смерть) і тільки очікувані (воскресіння мертвих і життя майбутнього віку). Воскресіння «драматично вривається» в наш зорганізований світ, хоче сколихнути його самовпевненістю, вказати на минуцність, призначення до переображення у нове небо і нову землю. Іван Золотоустий сказав,

що кінець життя людини має для неї таке значення, як кінець світу. Пасха щорічна — Великдень, Пасха щотижнева — неділя, і Пасха щоденна — Євхаристія, вчиняють, що для християнина цей кінець світу не є страшним, не навіть тривоги, але певність віри у здійснення обітниць. І не лише Великдень драматично вривається в нашу спокійну рутину. Якщо неділю називаємо восьмим днем, а в анафорі Літургії Івана Золотоустого серед подій, «що ради нас сталися» спомінаємо також «другий і славний» прихід Христа, то нове небо і нова земля вже є дійсністю. Безсумнівно — sacramentalною, реальною завдяки таїнствам Церкви. І як Божий дар є водночас завданням, щоб стали джерелом сили для переображення цього світу.

о. Богдан Панчак

З-поміж людей і для людей

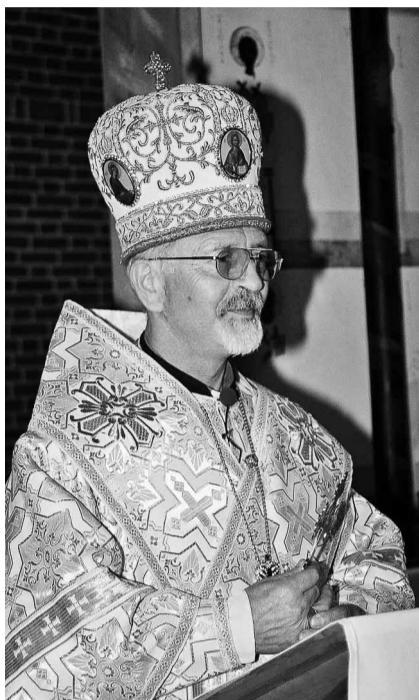
Парафія в Гурові Ілавецькому була моїм першим місцем праці після закінчення Духовної семінарії і рукоположення у священство у червні 1990 року. Першим постійним, якщо не рахувати двох неділей безпосередньо після свячень, в які служив я в Ілаві, перед приходом до цієї недавно заснованої парафії покійного о. Євгена Кузьм'яка. На обидвох скерованих до мене декретах — призначення і звільнення з парафії у зв'язку зі студіями — така сама місячна дата — 1 липня. Два роки на бурхливому початку 90-х то безліч подій і вражень.

Згідно з психологічним правилом перші враження закарбовуються в пам'яті найміцніше. Гурово, Пененжно, Бранево до кінця життя будуть для мене тими місцями, які уособлюватимуть, крім рідного Слупська очевидно, нашу Церкву у Польщі. Але Гурово, Пененжно, Бранево і десятки містечок та сіл без людей були б тільки географічними пунктами. Те, що на початку 90-х греко-католики в північно-західній Вармії, в порівнянні з іншими регіонами, були динамічною і добре організованою спільнотою — велика заслуга отця Юліана Гбура.

Мій перший і єдиний досі парох, згідно зі згаданим правилом, назажди лишиться втіленням настоятеля, провідника спільноти, організатора церковного життя. Отець Юліан був працюютою, дисциплінованою людиною. Гурово, Остре Бардо, Бартошиці, Пененжно, Бранево — чергові вармінські етапи його труду. Велику роль в успішній діяльності о. Гбура відіграли його близькі. Рідна сестра Юлія і її чоловік Омелян Сороки творили середовище, просто дім, де парох і від кінця 80-их його сорудники, знаходили все, з чим асоціюється рідна хата. Пані Юлія, як Марта побивалася і клопоталася про багато, пан Омелян з незрівнянною солідністю ремонтував храми.

Доказом того, що о. Юліан залуговував на здійснене в 1994 р. призначення єпископом, було його рішення саме в Гурові, 1990 року, видавати загальнопольський церковний часопис, що у Ваших руках. Зробив це, бо як на подружжя Сороків, міг спертися в насущних домашніх і будівельних справах, так на молодих парафіян, свіжих випускників університетів, міг покладатися у видавничо-публіцистичній «авантюрі». Були такі романтичні часи, коли турбота про загальне добро спонукала людей — духовних і світських — до відважних кроків.

1994 рік приніс найбільший виклик отцеві Гбурові. Разом з еромонахом Василем Медвітом з польської провінції Василянського Чину Святого Йосафата, він стає єпископом-помічником львівським. В Галичині вже закінчувалася пост-підпільна романтика. Церковне життя щедрих подіями, які зруйнували б цю установу, якби не була вона Тілом Христовим. В цьому розбурханому морі єпископ-помічник є часто безвинною мішенню для прикрих нападок. Попри те, не маючи багато можливостей,

Кир Юліан Гбур.

Кир Юліан старається задіяти свої організаційні таланти. Ремонт Собору св. Юра, Перша сесія Собору УГКЦ, створення часопису «АРКА», головування оргкомітетові з приїзду в Україну Івана Павла II — його внесок у відродження церковного життя у львівському періоді.

З призначенням 2000 року єпископом новоствореної Стрийської єпархії почався наступний, останній, на жаль, етап служіння владики Юліана. Як правлячий єпископ має більший вплив на функціонування єпархії і добре це використовує. Робить це, що колись на Вармії — організує церковне життя. Хвороба не дозволяє здійснити всі плани. Смерть на 69-му році життя звикли називати передчасною, але враховуючи страждання Кира Юліана і співтерпіння близьких, так не було.

Владику Юліана Гбура Бог покликав до священства «з-поміж людей» і настановив «для людей у справах Божих» (Євр 5, 1). З-поміж людей вирваних з рідної землі і кинутих на чужину, щоб там втратили свою тотожність. Розділяв долю свого народу у всьому. До священства йшов єдиним доступним тоді шляхом — обравши місіонерський орден Вербістів. В останні роки життя судилось йому нести тяжкий хрест недуги. Гурово-Ілавецька церква є храмом Воздвиження чесного і животворячого Хреста. Він підніс цю церкву з руїни власними руками. Як ця переображена у східну церкву готична будівля, так і інші звершені ним справи, будуть свідчити про його саможертвну любов.

о. Богдан Панчак

Патріархом для нас став

Стрий це не просто річка,
То бурхлива течія,
З гір Карпат в'ється стрічка
Через Дністер у моря.

Стрийко, стрийна — родина!
Хоч невелика сім'я.
Та дерево родинне:
В землі низ, верх — в небеса.

У них думка єдина —
Від коріння до гілля...
Це Ненька — Україна!
Там історія давна

Вгору взноситься пташка
І летить у небеса.
Два крила розпустила,
А там Свобода, Життя!

В людини є ті крила,
Перше — твоя Нація;
Друге — це справа Свята:
Бог — Церква, душа — рідня.

В Галичині Стрийщина
Торговим шляхом була.
На карті зазначено,
То невелика земля.

Вкинь зерно в добру землю,
Урожай тоді буде.
Звідси Степан Бандера,
Знають і вороги про це.

Сплахнув дух народу,
Аж від Сяну по Кавказ.
Не страшний лютий ворог,
Ні одному серед нас.

Віра, Церква, Свобода
Необхідні крізь життя.
Створилась Єпархія
Стрийська — нова, молода.

Промайнуло десять літ...
Хтось родився, хтось поліг.
Першим Єпископом став
Владика Гбур Юліан.

Наш Патріарх Любомір
Раптом тратить зір почав.
Перед Папою Римським
Лист у відставку подав.

З'їхались Владики усі,
Радилися довгі дні.
Кир Юліан не дждав...
Дзвін всю стрийщину звіщав.

Рознесли звуки сумні,
Стало боляче й мені.
Владика мене святив,
В сан діякона зродив

Ще й сина Михайлика
У катедрі охрестив.
Парафію в Станкові
Десять літ, як поручив.

По смутку прийде радість
Ще колись Ісус всіх вчив.
А Синод Єпископів
Добрий вибір нам зробив.

Патріархом для нас став
Владика Кир Святослав!
Знов історія Стрия,
Тепер Духовна — Свята...

Владика Тарас Сеньків
Новий знак Божий дістав.
Ординарієм Стрийським
Другим історично став.

Проснулась Україна,
Народ молитися почав...
Наймолодший Єпископ
Патріархом для нас став!

Сто років, як Шептицький
Після тридцять сан дістав,
Вірю в Його ВІЗІЮ...
Золотий нам час настав.

Імперія Любові —
«Четвертий Рим» вже настав.
Від Неньки-України:
Дух Єдності Церков став!

о. І. Гілецький, Станків,
26 березня 2011 Року Божого,
читаючи Євангеліє від 4.00-5.00 год.
над покійним
Владикою Юліаном Гбуром

Польща помагає реставрувати пам'ятки в Україні

У 2012 році Міністерство культури Польщі планує виділити на реставрацію пам'яток польської культурної спадщини в Україні понад 2 мільйони злотих, тобто близько півмільйона євро. Про це повідомляє УНІАН-релігії з посиланням на Polskie Radio.

Ця сума дорівнює минулорічному бюджетові. За ці гроші польські фахівці провели роботи з реставрації унікальних картин з Жовкви, що у Львівській області. Про це під час засідання сеймової комісії у справах єдності з поляками за кордоном повідомив Яцек Мілер, директор департаменту культурної спадщини Міністерства культури:

«Битва під Парканами», «Битва під Віднем» — це одні з найбільших батальних картин в Європі. Площа кожної з них — понад 70 квадратних метрів. Тому їх реставрація була

(Закінчення на 5 сторінці)

Могила А. Протгера на Личакові у Львові.

65 років на поселенні

Великдень 1947 р. випав на день 13 квітня. Для українців, мешканців південно-східних земель Польщі, які увійшли до її складу після закінчення Другої світової війни був він останнім Великоднем на рідних, етнічних землях. 28 квітня почалася військова операція, яка отримала назву акція «Вісла». Взяло у ній участь шість дивізій Польського війська, що мали за завдання депортувати у найближчих місяцях усе українське населення у новостворені на колишніх німецьких землях воевідства — Вроцлавське, Гданське, Ольштинське, Познанське і Щецинське. Вивозили людей із Ряшівського, Люблінського і Краківського воевідств. Депортація офіційно закінчилася у жовтні 1947 р. — всього було переселено близько 150 тис. осіб, з чого кілька тисяч одночасно арештовано і ув'язнено у післягітлерівському таборі Явожно (близько 4 тис.). Разом з мирянами були також переселені священики з родинами.

Про нещасний день, коли почалися виселювання згадує Іван Кривуцький у своїх спогадах «Де срібнолентий Сян пливе...» (Львів, 2003):

«28 квітня 1947 день видався гарний, теплий. Зеленіли поля. По селах уздовж доріг цвіли черешні. З наших уже кілька тижнів ніхто в селі не ночував. З дня на день,

з години на годину всі чекають. Що ось-ось почнеться щось страшне. Що вирішать у Москві та Варшаві, як будуть мстити за Сверчевсько-го? Ні в кого нема сумніву. Що на-самперед потерпить населення. Не пригадую випадку. Щоб польський уряд пробував знайти якийсь компромісне рішення. Ніхто не ціка-

виться причинами того стану. Який створився на тих землях, жодної згадки про вимордувані українські села в 1945 році. У засобах масової інформації нас називають воєнними злочинцями, які служили в німців, а тепер, щоб уникнути заслуженої кари, створили банди і тероризують населення, виконують вказівки ЦРУ — знайшли нового господаря. Кілька разів із літаків розкидали листівки, закликали, щоб наші стрільці вбивали своїх командирів і здавалися зі зброєю. Їм, мовляв, усе простять. Ходили чутки, що знов почнеться виселення в Україну або на німецькі землі на захід і північ Польщі, тільки вже силою.

На землі, заселені українцями, поляки стягали все своє військо з усієї Польщі. У казармах залишилися самі сторожі. В офіційних повідомленнях і літературних творах вони не признаються, але населення знало, бо поляки не приховували й самі дивувалися, що стільки їх сюди навезли, як вони казали — на Україну. Польська армія тоді могла нарахувати від 120 до 150 тисяч.

У понеділок 28 квітня над ранком поляки обставили всі українські села, які були близько лісу, перекрили дороги і стежки. Людей не збирали, а ходили від хати до хати й наказували негайно збиратися в дорогу, хто як і з чим може. Не давали навіть поспідати.

Того дня я знов опинився в лісі між Корманичами та Берендьовичами і з високого дуба через бінокль дивився, що робилося по селах. На дорозі з Аксманич до Корманич пізнав своїх — тата з братами. Добре, що хоч мали свого коня і трохи майна могли покласти на воза. Кількадесят метрів перед ними йшла якась сім'я з малими дітьми і клунками на плечах. Із-за Микитової хати (Петра Шагали) — крайньої в кінці села — знову появився гурт людей і підвода. Чи думав хтось із них, що назавжди покидає рідне село, оперезане квітучими черешнями, поля з зеленою озиминою.

29 квітня 1947 року поляки спалили дерев'яну церкву в Берендьовичах, збудовану ще на початку шістнадцятого століття, яку не знищили татарські навали впродовж кількох віків. Разом з нею згорів і її ровесник дуб...».

Великдень 2012 р. святкуємо на поселенні у 65-річницю неславної операції «Вісла».

(ред)

Акція «Вісла». Графіка Василя Мадзеляна.

Писанка музей

Кольорова, гарно розписана, прикрашена найрізноманітнішими vzорами писанка це невідемний атрибут українського Великодня, бо ж неможливо уявити собі великоднього кошика, в якому поруч паски, ковбаси і хріну не було б цього святкового яйця.

Писанка, якою так любимо милуватися, а народні майстри мистецтву її розпису довели до високих вершин, дочекалася також своєрідного, вишуканої форми пам'ятника, який немає аналогів ніде у світі — це музей писанкарства, що знаходиться у мальовничому гуцульському місті Коломия. Не помітити будинку неможливо, бо ж це саме писанка, з такою лише різницею, що висока

на чотирнадцять метрів, а у діаметрі має десять метрів. Знаходиться цей музей у самому центрі міста.

Музей народного мистецтва Гуцульщини, до якого належить будинок-писанка виник у серпні 1983 р. За інформацією працівників цієї установи довідуємося, що відкриття музею заплановано в Коломийській церкві святого Благовіщення. З цього часу почалася інтенсивна робота зі створення музею:

поповнення колекцій, розробка структури музею та тематико-експозиційного плану.

Урочисте відкриття музею відбулося 26 жовтня 1987 р. якраз на 400-річчя церкви св. Благовіщення. Церква-музей розміщувалась на перехресті жвавих автомобільних доріг, що зумовило активне відвідування музею, хоча він функціонував лише в літній період. У 1990 р. церква була передана віруючим, а музей не отримав постійного приміщення.

З 1992 р. музей писанкового розпису розміщувався в малоприспособованих будинках. Нова сторінка історії музею розпочалась з побудови спеціалізованого будинку, центральна частина, якого має форму яйця, яке ззовні розмальоване як писанка. Будівництво тривало рекордний час — 90 днів і сьогодні це символ міста, його кольорова візитна картка, яка запам'ятовується гостям міста на довгі роки.

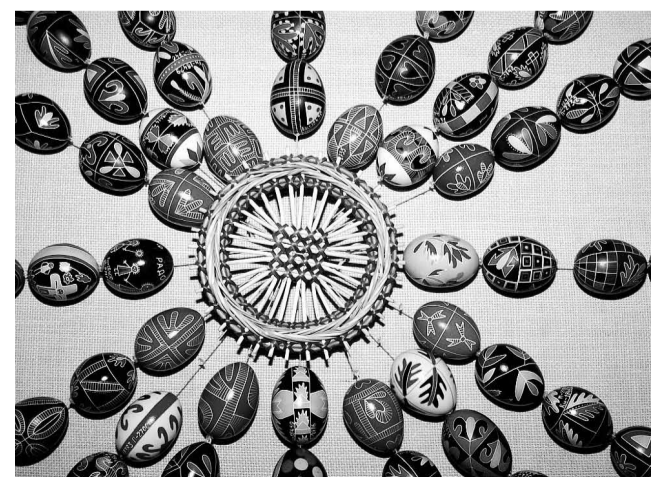
Урочисте відкриття музею відбулося 23 вересня 2000 року під час десятого Міжнародного фольклорно-етнографічного фестивалю гуцулів у місті Коломия в Івано-Франківській області, в якому брали участь Президент України та Голова Верховної Ради.

Експозиція музею відображає орнаментальне, композиційне, колористичне багатство народної поліхромної графіки. У музеї існує традиція пов'язана з його специфікою. Вона полягає в тому, що коли музей відвідують перші особи держави, то професійна писанкарка подає їм біле куряче яйце, розтоплений віск, писачок і пропонує

зробити підпис на поверхні яйця. А потім розписує як писанку.

Сьогодні колекція музею, писанки, нараховує понад 10 тис. експонатів і постійно побільшується. В експозиції представлені писанки та декоративні яйця не лише з усіх регіонів України, а й з Польщі, Чехії, Румунії, Словаччини, Білорусії, Росії, Франції, Канади, США, Пакистану, Індії, Шрі-Ланки, Китаю, Єгипту та Алжиру.

Богдан Тхір

У музеї згромаджено понад 10 тис. експонатів.

Музей Писанка у Коломійі відвідує щорічно чимало туристів.

Послання Блаженнішого Святослава

до священнослужителів
Української Греко-Католицької Церкви на Страсний четвер

Всесвітлішим, високопреподобним, преподобним та всечеснішим священнослужителям
Української Греко-Католицької Церкви

Дорогі у Христі брати в Христовому священстві!

З Божої благодаті наближаємося до великого празника Пасхи Господньої. Пасхальний шлях нашого Спасителя є дорогою від смерті до воскресіння. Основний момент цього шляху настав тоді, коли Господь наш Ісус Христос «дав себе як викуп за всіх» (1. Тим. 2, 6). У цій пасхальній жертві Син Божий відкрив нам можливість участі в житті Триєдиного Бога: зробив вічне життя доступним кожній людині, яка його прагне. А на Тайній вечері Ісус Христос вчинив своїх учнів причасниками Його Тіла і Крові — центрального таїнства життя Церкви, в якому реально здійснюється ця пасхальна участь у Божому житті. Однак для того щоб це Причасття було доступним не лише для вузького кола вибраних, а стало відкритим для всіх людей, наш Спаситель зробив цих поодиноких і вибраних учнів учасниками свого Божественного священства. Христове священство має своє джерело не в людині, а в божественній Особі та служінні самого Сина Божого. Воно кардинально відрізняється як від старозавітного левітського, так і від будь-якого іншого культового служіння, що його може здійснити людина. Силою святого таїнства, отриманого з рук святителя, ви стали учасниками цього Христового священства.

Святкуючи цього року цей великий День установлення святого таїнства Христового священства, яке ви дістали через дар Рукопокладення, роздумаймо разом над тим нашим спільним завданням: зробити усіх людей причасниками вічного життя.

На Тайній вечері Христос каже до своїх апостолів: «Я відходжу і до вас повернуся... я до Отця йду» (Ів. 14, 28). Господь, з одного боку, відходить, розпочина-

ючи свій пасхальний путь, і відкриває нам дорогу до Отця. Однак, з іншого — Спаситель у таїнстві Євхаристії приходить до своїх учнів, а навіть більше — входить у життя своїх апостолів та встановлює свій новий спосіб присутності у Церкві: «Отож я з вами по всі дні аж до кінця світу» (Мт. 28, 20)! Тайна вечеря, як перше євхаристійне Богослужіння, є для нас сьогодні таїнством Його присутності між нами. «Я не полишу вас сиротами; я прийду до вас» (Ів. 14, 18), — каже Господь. Прощаючись із учнями напередодні своїх страждань і смерті, тої миті, коли всі

Його покинуть, коли сповняться слова «ударю пастиря і розбіжаться вівці стада» (Мт. 26, 31), сам Пастир цього стада не покинув. Він був, є і буде навіть з тими, що будуть розп'яті, зневажені, що переходитимуть через страждання і смерть. Він був, є і буде навіть з тими, які відкинули Його, вбили і розп'яли. Ось чому апостол Павло нагадує нам: «Христос учора й сьогодні той самий навіки» (Євр. 13, 8).

Споглядаючи сьогодні нашого Спасителя на Тайній вечері, ми можемо відкрити важливу рису того священства, причасниками якого ми стали: бути Христовим священником — означає бути з людьми! Священик покликаний бути світлим промінням вічності в тимчасовому, живою іконою присутності Спасителя серед Божого люду, тої присутності, яка впродовж усієї історії Церкви була джерелом сили та непереможності віруючого українського народу. Митрополит Андрей, ставлячи своїм священикам за приклад служіння отця Маркіяна Шашкевича, підкреслював, що змістом його діяльності було «йти в народ». «Зворот Маркіяна до народу став для Галицької Русі, а передовсім для нашого духовенства, могучим голо-

сом, на який ще й сьогодні дроз зворушення переходить в тілі: в Народ!» (Промова Митрополита Андрея на могилі о. М. Шашкевича 5 листопада 1911 року // Пастирські листи. — Т. I. — С. 784).

Блаженний священномученик Омелян Ковч, якого наша Церква три роки тому проголосила покровителем духовенства, прагнув бути серед людей навіть у таборі смерті. Саме там, за його словами, він бачив небо. Для тисяч в'язнів, приречених на смерть, він був світлим знаком Життя — живої присутності нашого Спасителя там, де, здавалося б, саме пекло прийняло свій жакливий видимий образ на землі. Священик може виконати свою місію тільки за умови, що буде разом зі своїм народом завжди і всюди. Лише тоді він матиме можливість жити вірних своєю проповіддю Божого Слова, освітлюючи ним конкретні життєві обставини життя сучасної людини та наближаючи її до Святих Таїнств. Щоразу, коли ворог намагався забрати у нашого народу доступ до Джерела життя, хотів знищити його самотність та позбавити гідності — він найперше намагався усунути з-посеред нього Христового священика, посягти до останнього підозру та недовіру, вкрасти свідомість Божої присутності серед нашого люду.

Присутність нашого Спасителя у Його Церкві є живою і діяльною. Про такий вид своєї опіки над нами каже сам Христос словами: «Я — Добрий пастир і знаю своїх, а мої мене знають» (Ів. 10, 14). «Знати своїх» тут означає поділяти з ними всі моменти їхнього життя, бути поруч з ними і супроводити їх життєвою дорогою. Саме пасхальний шлях зішестя в ад Ісуса Христа показує нам істину, що Він зазнав, а отже, пізнав досвідом власної людської природи все те, що пережили овечки Його стада. Він уподібнився до нас у всьому, окрім гріха. «Він мусів бути в усьому подібний до братів, щоб стати милосердним та вірним архиереєм у справах Божих на спокутування гріхів народу» (Євр. 2, 17).

Знати своїх — це необхідна умова місії доброго пастиря. Якщо священик не знає своїх вірних, протиставляється їм чи достатком, чи гідністю власного сану, чи своєю «вченістю», то сумнівно, що він може бути, як пастир, справді добрим. Сучасна культура витворює нові способи відокремлення духовенства від наших вірних, щоб на хвилі агресивного зісвітчення викрасти з наших спільнот живу і діяльну присутність Доброго пастиря, віддалили їх від Бога. Ревний душпастир, наближаючись до людей, наближає їх до Христа, розділяє з ними радість і смуток, тягарі та перемоги. Його добровільна матеріальна скромність завжди буде ознакою духовного багатства та життя відповідно до високого покликання. Добрий духовний отець покутує за гріхи своїх духовних дітей та непинно молиться за них, доповнюючи жертвою власного життя те, чого бракує його вірним. Лише так він може знати їх, а вони знатимуть його.

Дорогі отці, мої співбрати у Христовому священстві! У день встановлення цього великого Таїнства прагну всіх вас щиро привітати, поєднатися з вами в молитві та принаймні через це слово бути разом із вами. Щиро дякую вам за ревне служіння, яке ми спільно сповняємо, відкриваючи повіреному нам Божому людові двері вічного життя в нашому сьогодні. Особливо пам'ятаю сьогодні про вас, що справді знаєте життя тих людей, спасіння яких Господь повірив вашій пастирській опіці. Хочу згадати як приклад тих священиків, котрі «пішли в народ», знають своїх овечок та дають за них своє життя, бо розділяють з ними всю глибину теперішніх соціальних та економічних негараздів. Тепер наші люди, можливо як ніколи перед тим, потребують вашої присутності, несеного вами Божого Слова та світла християнської надії. Нехай всемілостивий Господь дарує вам благодать чистого і бездоганного священничого служіння та силою Святого Духа допоможе жити відповідно до вашої високої гідності.

Благословення Господнє на вас!

† СВАТОСЛАВ
Дано в Києві,
при Патріаршому соборі Воскресіння Христового,
дня 29 березня 2012 року Божого

Польща помагає реставрувати пам'ятки в Україні

(Продовження з 3 сторінки)

справою важкою і фінансово, і логістично. Це вдалося зробити нашим реставраторам завдяки фінансовій підтримці музею Королівський замок у Варшаві. Відновлені картини вже представили публіці у Вроцлаві, також в оперному театрі у Варшаві, а ще побачити їх можна буде у Кракові та Катовицях.

Сьогодні ці картини, написані майстром Мартіном Альтомонті наприкінці 17 століття, взяті в оренду в української сторони, але після демонстрації в Польщі вони повернуться до Жовкви, де будуть виставлені в місцевому костелі. Яцек Мілер підкреслює, що триває інтенсивна праця над створенням музею Джозефа Конрада в Бердичеві. Відомий письменник та публіцист польського походження, Юзеф Конрад Коженювський, який став відомим завдяки англійським творам, народився в Бердичеві. Згідно з планом, музей мають відкрити вже в наступному році:

— Цього року були виділені гроші на черговий етап ремонтних робіт, близько 500 тисяч злотих. Взагалі для закінчення цього проекту потребуємо втричі більше. Тоді нам вдасться реалізувати ту концепцію музею Конрада в Бердичеві, яку підготували працівники Музею літератури

у Варшаві. Справа має довгу історію — перші розмови з українською стороною на цю тему відбулися ще 1996 року. А до цього часу вдалося відкрити тільки один осередок — Музей Юліуша Словацького у Кременці.

Директор департаменту також підкреслює, що зараз триває ще ряд проектів, пов'язаних з реставрацією та оцінкою стану культурних пам'яток:

— Каталогізація колекцій, тих експонатів, які знаходяться в фондах музеїв у Львові, Луцьку, Житомирі та Києві. Ці каталоги ми систематично публікуємо.

Якщо йдеться про реставраційні роботи, то найбільше їх проведено у Львові. Наші реставратори вже протягом кількох років виконують роботи в Латинській та Вірменській катедрі. Відновлюємо й надгробки на Личаківському цвинтарі.

Також Міністерство культури співпрацює з українськими архівами, де проводяться пошуки та оцифрування документів, пов'язаних з історією Польщі. Зокрема, частина колекції рукописів Львівської Національної бібліотеки імені Василя Стефаника, яка перед війною входила до складу колекції «Оссолінеуму», була оцифрована і переказана осередку Національний заклад імені Оссолінських у Вроцлаві.

Могилка Кароля Шайнохи — Львів.

КАЗОЧКА ПРО ПИСАНКУ

Залишивши гніздечко, покотилось яєчко... Та котилось воно недалечко. Квочка з курчатами на подвір'ї гуляла, діток своїх забавляла.

— Мамо, он яєчко по стежинці котиться, — сказало найменше курчатко. — Ану ж, яке воно на колір?

— Біле, як сніг, — сказала квочка.

— А сніг який? — спитав півник, бо курчаток взимку ще не було, і снігу вони не бачили.

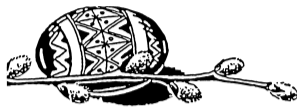
— Такий білий, як оте яєчко, що котиться, — відповіла квочка. — Однак скоро Великдень. То давайте пофарбуємо яєчко, щоб воно було барвисте, як весна.

Закотили курчатка яєчко до своєї хати й ну його фарбувати. Припустив теплий дощик, потім стала веселочка в небі. Курчатка

у веселочки фарб позичали, на білому яєчку весну малювали. Малювали лапками та писали пір'ячком — і покотилася писанка зеленим подвір'ячком. Курчатка її доганяли, на крилечках піднімали й дівчинці Наталочці, яка їх зеренцями годувала, водицею напувала, на свято Великдень подарували. І зацвіли вишні, черешні. Став гарний, як писанка, садочок увесь. І проказала Наталочка:

Христос Воскрес!

Андрій М'ястківський

ЗВІДКИ ВЗЯЛИСЯ ПИСАНКИ

(Легенда)

Великі муки й терпіння переніс наш Спаситель, найбільший Учитель людства, Ісус Христос. Його обмовили фарисеї перед римським намісником Пилатом, щоб Ісус хоче стати королем Юдеї. І Пилат не міг опиратися синедріонові (судові) та віддав їм Ісуса на муки, хоч сам не вірив у цю брехню.

Фарисеї мучили Ісуса і допитували, насміхалися над ним, а потім домоглися у Пилата дозволу прибити Ісуса на хрест, і сталося так, як сам Ісус пророкував: Його замучать і Він пожертвує собою за весь людський рід.

Але сповнилися й інші слова Ісуса й давніх старозавітних пророків. Ісус третього дня воскрес із мертвих. Хоч Його тіло сховали в глибокій кам'яній могилі і закрили важкою камінною плитою, приставили озброєну сторожу, пророцтво сповнилося. Вдосвіта третього дня відхилився важкий камінь, з могили вдарила велика ясність, яка осліпила й перелякала воїнів. Вони попадали ниць, а над гробом постав у всій своїй величчї воскреслий Христос, живий і усміхнений, осяяний світлом великим, з кривавими слідами ран на руках і ногах.

За хвилину Ісус зник, а гробівець зостав порожній. Перелякані воїни побігли в місто, повідомили своєму сотникові, що сталося, та просили, щоб їх не карав, бо вони не винні. Хто ж може мірятися з незною вищою силою, що творить чудо?

Римський сотник саме снідав. Перед ним лежало шість варених яєчок. Почувши цю звістку, він з люті втратив апетит. Бо ж він відповідав за тіло похованого Ісуса. Що йому скаже Пилат? То ж сотник дуже розлютився на воїнів.

— Ви гулять! Що ви мені за байки тут розповідаєте? Не встергли могили і, напевно, п'яні заснули, а злодії вкрали нам тіло замученого. Тепер же виправдуєтеся чудом, щоб уникнути смерті? Кажете, що воскрес! Я вам голови повідрубую за цю брехню! Де ж може чоловік воскреснути з мертвих? Як з мертвого може щось стати живим; з червоного біле, а з білого червоне? Готуйтеся до смерті. Зараз покличу ката!

Воїни затремтіли з жаху і, попадавши ниць, присягали, що кажуть правду, благають, щоб дарував їм життя. Раптом один із них глянув мимохідь на стіл і на тарілку, на якій було шестеро яєць, зірвав їх ноги та вигукнув.

— Ось, сотнику, поглянь! Чи не зробилося з білого червоне? Чи не може бути чудо у світі? Коли ти пам'ятаєш, що ти сказав, то тепер подаруєш нам життя!

Сотник глянув на тарілку й остовпів з дива. Всі шестеро яєць, що хвилину тому були білі, як сніг, тепер стали червоні, як кров. Хвилинку не знав, що з ним діється, велика переміна сталася в його серці. Нарешті він встав і промовив.

— Радуйтеся, бо ви врятовані! Вірю вам тепер, що Той замучений воскрес, вірю, що він був Бог! Ідіть у мирі, а на спогад при свій порятунок візьміть собі по одному червоному яйцеві. Вони вас врятували.

Кажуть, що потім врятовані воїни розповідали всім про чудо, яке сталося над могилою Ісуса і в хаті сотника, а на доказ того показували червоні писанки. І з чого часу всі віруючі християни кожного Великодня малюють писанки і дарують один одному на пам'ять про те, як ті писанки врятували воїнів від смерті, так Ісус Христос своїми муками врятував увесь людський рід від пекельного знищення.

ВЕЛИКДЕНЬ

Чи є що в світі гарніше за Великодній світанок! Незрадлива сила вступає в кожного, хто зустрине його. Дзвони над селом не дзвонять, а виспівують на весь світ велику радість: Христос воскрес! Село не спить — воно ж бо чекало цієї радості.

З уст в уста передається щаслива вість: Христос воскрес! — Воістину воскрес! І чує земля цю християнську радість та й тішиться у весняному розвої разом з людьми.

Яка це добра і світла година, коли село йде на Великдень до церкви! А церква і довкола церкви — мов великий живий квітник. Люди прийшли посвятити паску. Село стоїть у всій своїй одвічній красі, душевній просвітленості. Рід коло роду, як з давніх-давніх часів — усе тут, на одному місці.

Ми — християни. Один у нас Бог, і однією, нероздільною любов'ю славімо Його, бо він благословляє нас на взаємну християнську любов і милосердя, одна Україна у нас, яка нині воскреслає, і для якої на світі живемо, бо ми — її діти.

Михайло Ситник

Христос Воскрес!

*Розквітлий день прийма святе причастя
Із чаші сонця, з Божої руки.
І від такого райдужного щастя
Нам видається шлях тяжкий легким.*

*Підсніжники і котики вербові.
І білизна кори сочних берез
І радіють в кожній думці, в кожнім слові:
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!*

*Земля сьогодні ніби легше дише
І хмари розпливаються з небес,
І перші птахи будять ранню тишу:
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!*

*У тюрмах, у лікарнях, на чужині —
Там, де печаль, як дотик гострих лез —
Вже ніби й мук не чується, бо нині
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!*

*Христосуюсь із недругом і другом,
Мій гнів сьогодні непомітно щез,
І радість, хоч на день, змінила тугу,
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!*

Степан Галябарда

* * *

*І знову Великдень. Побілена хата.
Посвячені крашанки. Душі й серця!
Сидить на покуті живий ще мій тато
І каже молитву про сина й отця.*

*Брати його й сестри вернулися з церкви
В святковій одежі і всі без гріхів.
І так ще далеко усім їм до смерті.
І так мені близько до правди їх слів.*

*Тітки рум'яніють від краплі вишнівки,
Дядьки, як на хорах, співають улад.
І кличе за вікнами голос гаївки.
Й вона за собою мене повела.*

*До ранку в селі і пісні й хороводи.
І щастя для всіх однаково цвіло.
...Літа перейшли. Та весна як надходить.
Душа на Великдень аж рветься в село.*

Великдень — традиції та звичаї Закарпаття

Сьомий останній перед Великоднем тиждень зветься Білим, Чистим, Страсним. У цей тиждень найсуворіше дотримуються посту.

Страсний Чистий Четвер

Перший день страстного тижня, з якого починаються приготування до празникування — це Страсний четвер, який ще називають Живним, або Чистим. За стародавнім звичаєм на світанку цього дня дорослі і діти особливо урочисто миються. Український звичай велить це робити біля криниці або річки. До Чистого четверга оселя має бути прибрано, чиста. Господині розвішують у домівіці рушники, прикрашають стіни барвистими витинанками. Свічкою, принесеною увечері з церкви, випалюють зображення хреста на одвірку над входом до хати. Страсну свічку зверігають до наступного Страсного четверга.

Традиційно у Чистий Четвер до свята купують дітям якісь обновки. Також саме в Чистий Четвер дівчата розписують писанки для коханих та готують великодні листівки.

Здавна у Страсний Четвер найменші діти зранку ходять до родичів і хресних батьків по „кукуци-гуцуци“. Так раніше називали пампушки у вигляді символічних пташок.

Дарували також яблука, горіхи, випічку, нині ж переважно — різноманітні солодощі. Гроші бажано не давати, бо вони нагадують, що за 30 срібняків Юда зрадив Ісуса Христа.

У цей день на Закарпатті традиційно починають пекти паски. Як правило їх випікають кілька, різних розмірів, іноді для кожного члена родини, і одну велику — для всіх. Прикрашають візерунками з тіста — подвійними, потрійними косами, гуцуцями, хрестами, решітками, віночками.

Також у Чистий четвер гаси прибирають у хаті й господі, бо далі Страсна п'ятниця — день жалоби, коли не можна поратися на господарстві.

Страсна П'ятниця

Велика п'ятниця — це день жалоби на спомин про страсті і смерть Христа. Богослужіння Великої п'ятниці проникнуті Духом жертовної любові та безмежного милосердя до людського роду.

Цього дня християни строго постять. Заборонено в Страсну П'ятницю співа-ти й веселитися. Кажуть, той, хто сміється

у п'ятницю, проплаче цілий рік. Кульмінація цього дня — винесення Плащаниці. Досі старші люди намагаються нічого не їсти, хоча дехто постить аж до самої неділі.

Обряд Богослужіння у Велику П'ятницю дуже вирізняється з поміж інших. Правиться в церквах утрєня і вечірня Великої П'ятниці та Великої Суботи, в яких підкреслюється строга Божа справедливість, безконечна Божа любов і милосердя Боже до нас, грішних. Невід'ємною складовою частиною обряду є Плащаниця — кривава історія спасіння роду людського. Плащаниця — це простирало, в яке завинули мертве Тіло Христа, коли Його клали до гробу: „Благородний Іосиф, з дерева знявши Пречисте Тіло Твоє, Плащаницею чистою обвив, і пахощами покривши, у гробі новім положив“, — співається в тропарі Великої П'ятниці на вечірній і на утрєні Великої Суботи. У нашого народу Свята Плащаниця у великій пошані, у почитанні та любові. У Велику П'ятницю всі постять і з великою побожністю приступають до цілування Святої Плащаниці. Приступають на колінах від вхідних дверей церкви. Перед і після цілування Плащаниці віддають три доземні поклони зі словами: „Протерпів Ти за нас страсті, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй нас!“

Велика Субота

Субота — час готуватися до Великодньої святкової трапези й складати кошик. Спеціально для цього у кожній родині є кошик-дарник (він служить виключно для освячення паски та скоромного на Великдень) і вишитий особливим візерунком рушничок. Звечора дарник наповнюють святковими наїдками: кладуть паски — пшеничні і сирну, писанки, крашанки, сало, домашню ковбасу, шовдарь, хрін, часник, грудку вершкового масла, сіль, свічку (її стрляють у паску і запалюють, коли священик святить скоромне). Усе накривають рушничком. Крім узвичаєного набору, в кожному куточку Закарпаття, та зрештою і в кожній родині, додають у нього щось своє. Скажімо, тістечка й пляшку вина, святять відвареного або засмаженого півня. Пов'язано це з тим, що він нібито першим усьому світу сповістив, що Син Божий воскрес із мертвих.

Паска символізує життєву повноту і єдність християн. Були часи, коли ледь не кожна закарпатка мала власний рецепт паски, перейнятий від мами і бабусі. На жаль, сталося так, що добра половина нинішніх господинь таких рецептів не зберегла.

Сирна паска і взагалі молочне — означає духовний харч. У Святому письмі сказано, що в землі обітованній тече молоко і мед.

Свинина у міфологічному світогляді багатьох народів пов'язана з світлом. Як правило, веpr асоціюється із чоловічою силою і світлом, а свиня — з жіночою, тобто силою землі, теплом і родючістю. Сіль — символ повноти, достатку, суті.

Проте вже нечасто можна побачити серед традиційного набору великоднього кошика наших гасдинь випеченого баранчика, який є символом Ісуса Христа, агнятка Божого. Ще не так давно люди вірили, що агнець гарантуватиме прихильність сил природи й оберігатиме їх від стихійного лиха. Коли кошик складений, час іти на всенощну службу. До ранку ніхто не має спати. Існує повір'я, що той, хто відсипається в таку велику ніч, проспить своє щастя, оскільки воно, щастя, цієї ночі ходить

серед людей, але приходять лише до тих, хто не спить.

Якщо однак немає змоги піти на Богослужіння і ви залишилися вдома, засвітіть лампадку перед іконами і свічку на вікні. Нехай це буде видимим знаком, що ви вірите і чекаєте Воскресіння.

Великодня Неділя

Раненько, після служби, народ чимдужче біжить додому. Вважається: хто як прибіжить — так у нього буде споритися господарство. Якщо в хаті є відданиця або парубок, намагаються бігти найшвидше. Хто перший буде вдома, той цього року знайде собі пару й побереться.

Великодня трапеза

Повернувшись із церкви додому, родина готується до святкової трапези. Стіл застеляють святковою скатертиною. Подекуди побутує традиція, згідно з якою господар обкурює світлицю ладаном і засвічує на столі свічку. Зібравшись довкола столу уся родина вітає одне одного словами „Христос Воскрес!“ Якщо у родині є дівчина на виданні, то паску кладуть їй на голову і промовляють: „Аби була людям така велична, як сися паска пшенична!“ Опісля господар очищає свячену крашанку, розрізає на стільки частин, скільки осіб зібрані за столом. Далі куштують паску і усе потроху.

Великодній обливаний понеділок

У Великодній понеділок безупинно б'ють у церковні дзвони. Раз у рік до цього може долучитися все парубоцтво. Адже хоч господарює на дзвіниці дзвонар, на Великодні свята зробити це може всяк охочий. А ще, коли на Паску постояти під дзвоном, здоров'я буде міцним цілий рік.

До Великодня кожен намагається придбати обновку. Ця традиція

пов'язана з весною, оновленням, пробудженням при роді. У закарпатських селах і містечках святкова понеділова служба, після якої люди тричі обходять церкву з хоругвами — це чудова можливість для дівчат і молодіць похизуватися новим убранням. Після служби традиційно відвідують хресних батьків, дідусів і бабусь, аби таким чином виявити їм свою повагу.

Великодній понеділок зветься Обливаним, або Поливаним. За традицією, хлопці обливають дівчат водою, нині ж часто користуються парфумами. Панночки можуть віддячити тим самим у вівторок. У гуцулів раніше парубок вів дівчину, яка йому найбільше подобалася, до потічка або річки й поливав водою, аби була гарна й здорова, а вона йому за це давала писанку. Найбільше легіні тишилися, коли яйце трощилося у дівчини за пазухою.

В Закарпатті існує легенда про Поливаний понеділок. „По Великоднів у понеділок поливаються. Се тому, що коли Христос воскрес, то люди раділи й казали одне другому:

— Христос Воскрес! Христос Воскрес!“

А жиди поливали їх поміями. Оби відмитися від поміїв, обливали себе чистою водою, щоби змити з себе усяку скверну.“ (Записав Іван Сенько від Коваль Ганни, с. Келечин, Міжгірського району).

У всі три дні свят молодь традиційно йшла до церкви й гралася в усілякі ігри. Наприклад, на Хустщині „били блишки“, на Рахівщині грали в „букурію“ та „спускайтеся, вишні“, нині ж радше подадуться на шашлики, тож граються хіба дітки, — пише газета „Старий Замок“

Цього дня традиційно ходять у гості до знайомих і родичів, святкують за спільною трапезою, частуються освяченими пасками, обмінюються писанками.

Свято Пасхи — найтриваліше християнське торжество. З апостольських часів це свято триває 8 днів, до Томиного понеділка.

«Колиба»

Кількість католиків у світі збільшується

Африка і Південно-Східна Азія — це райони, де найдинамічніше розвивається Католицька Церква сьогодні, натомість зменшується кількість католиків в Центральній Америці і Європі — про це свідчать дані найновішого видання Anuario Pontificio і Статистичного щорічника Католицької Церкви.

Обидва видання були представлені 10 березня Папі Римському, а незабаром продаватимуться у ватиканському книжковому магазині, — повідомляє КАІ — Польща.

Опубліковані дані показують, що у 2010 році католиків у світі було 1 млрд 181 мільйонів — тобто на 15 млн. чоловік більше, ніж у 2009 р. За останні два роки їх частка в загальній чисельності населення планети залишається на тому ж рівні — 17,5 відсотків. Проте їх частка знизилася до 28,54 відсотка в Центральній Америці, і найбільше в Європі — з 24,05 до 23,83 відсотка. Але в Африці збільшилася з 15,15 до 15,55

відсотка та в Південно-Східній Азії з 10,41 до 10,87 відсотка.

Зберігається ріст кількості єпархіального духовенства і чернецтва. Загалом, у 2010 р. нараховано 412 236 священиків, у порівнянні з 410 593 в 2009 році. Дві третини становить єпархіальне духовенство, решта — священики-ценці. Найбільше священиків додалося в Азії (1695 осіб) та Африці (761). У той час як в Європі їх зменшилося на 905 осіб. У 2010 році в порівнянні з 2009 роком на 3,7 відсотка збільшилась кількість постійних дияконів

(Продовження на 9 сторінці)

Українське народне життя не прийняло ортодоксії і залишилося назавжди при певній релігійній і духовній свободі, — ширшим погляді на віру і мораль. (М. Грушевський)

Поняття Київського Християнства

В українській науковій літературі, богослов'ї та публіцистиці віддавна вживаються поняття «Київське християнство», «Києво-християнська традиція Володимирівського хрещення», «Українське православ'я» (не плутати із «православ'ям в Україні»), «Церкви Київської традиції», «Київські Церкви», «гілки Київської Церкви», «спадкоємці Володимирівського хрещення» тощо. Проте, аналізуючи розкриття цих понять у різних авторів, ми зіштовхуємося із традиційною для української науки проблемою — різновитрактування, заангажованість й заполітизованість підходів. А у нашому випадку додається ще й конфесійний підхід, який окремим дослідникам не завжди вдається уникнути.

Ми свідомі того, що всебічно аргументоване розкриття проблематики Київського християнства (у даній публікації ми зупинимося саме на його характеристиці) потребує окремого монографічного дослідження.

Проте видається цікавим, а для започаткування інтерактивної дискусії (чого позбавлена монографія) цілком достатнім, формат кількох Інтернет-публікацій, в яких будуть викладені як базові підходи (тези) до авторського розуміння проблеми Київського християнства, так і деталізовано те етноконфесійне підґрунтя, яке (на наш погляд) не дозволить перевести дискусію у політичну площину.

Отже, теза перша: Чому дослідження Київського християнства є актуальним для України?

Почнемо з того, що геополітичне/межове розміщення України між Сходом і Заходом (у розумінні цивілізаційного зламу), особливості характеру українців, не дозволяло українським віруючим ще від часу хрещення зупинитися у своєму релігійному пошуку. Крім того, сам процес набуття християнством в Україні характерних рис завжди відбувався у тісному зв'язку із ментальними зрушеннями у духовно-національній самоідентифікації українців, а саме практичному усвідомленні витокув, сутності й історичного шляху українського етносу/нації.

Відтак, у всі періоди національного піднесення в Україні актуалізувалася також і проблема релігійної ідентифікації українців (цей процес, до речі, характерний для більшості країн Європи і лежить в основі її релігійної регіоналізації). А особливості історичного і політичного розвитку України призвели до значної диференціації ролі й місця різних Церков (київської і не-київської традицій) в історії, культурі, духовному житті українського народу, національному та духовному відродженні України. Ця диференціація, доречі, зберігається й донині, а її незнання/неврахування політиками чи суспільством в цілому може серйозно вплинути на подальший розвиток країни, аж до втрати її духовної, економічної чи політичної незалежності.

З іншого боку, важливим є також усвідомлення українцями місця і ролі Київського християнства у християнській Європі (йдеться перш за все про історичний, національний, політичний, культурологічний та екуменічний аспекти). Без такого усвідомлення, насамперед ієрархією Церков Київської традиції, Церква в Україні не посяде належного їй місця у суспільно-політичному процесі, а релігія не стане позитивним чинником духовного та національного відродження країни.

Теза друга: Що розуміємо під поняттям «Київське християнство»?

Серед науковців та богословів ще не склалися загальноприйнятого витрактування означеного поняття. Ми повинні перш за все пам'ятати, що Київське християнство — це особливе (і не завжди добровільне) поєднання/синтез (переважно на обрядово-культурному

рівні та у церковному мистецтві) елементів східного і західного християнства на ґрунті дохристиянських вірувань українців, що своїм наслідком мало формування їх самобутнього духовного світу, самовідтворення української культури й ментальності.

Як справедливо зазначає знаний релігієзнавець, професор П.Яроцький, Київське християнство «не сприймало візантійської теократії, цезаропапізму, не надавало виключної уваги специфічним формам візантійської набожності, буквалізму, ритуалізму, що згодом знайшли сприятливі умови для розвитку на ґрунті Московського християнства».

Відкритість до Сходу і Заходу ґрунтувалося на засадах, сформульованих митрополитом Іларіоном у знаменитій праці «Про закон, Мойсеєм даним, і благодаті, і істині Ісусом Христом бувшою...»: кожна людина відповідальна перед Богом, а весь народ, начолі зі своїми правителями, має дбати про загальнонародні, суспільні справи (на цій засаді зростав патріотизм київського християнства); всі народи рівні й рівноцінні перед Богом — цей принцип був протилежним претензіям візантійських, а згодом і московських патріархів на першість у християнському світі; розмежування функцій держави і Церкви — державна влада повинна дбати про світські загальнонародні справи, а церковна, віроповчальна, пастирська влада про «добро душ», відповідати за моральний стан народу, а відтак Церква, як «установа Божа», має бути незалежною від світської державної влади у справах свого внутрішнього життя, християнської віри і моралі. Відтак Київському християнству об'єктивно були притаманні такі риси, як універсалізм, антимесіанство, антицезаропапізм, патріотизм, евангелізм тощо.

Отже, ми можемо сформулювати наступну дефініцію: **Київське християнство** — це переломлені через призму особливостей національної духовності, передуючих релігійних традицій українського етносу, його історичного буття і самобутньої культури і ввібрані у ролі ідентифікаторів його духовності християнське віровчення і культ, організація церковного життя. Специфіка Київського православ'я проявлялась насамперед в самобутності організації обрядово-культурної сфери, мистецького оформлення церковно-релігійного життя, а також оригінальному прочитанні деяких канонічних засад християнського вчення.

Упродовж кількох століть Церкви Київської традиції заступали українському народові втрачену державну владу і, по суті, були тими репрезентативними установами, що виконувала функції етнозбереження і самоідентифікації української нації, її національного самоусвідомлення.

Київське християнство, як витокове для **українського православ'я та українського греко-католицизму**, є невід'ємною ланкою християнської європейської культури. Хрещення Київської Русі і становлення Київської Церкви стало важливою віхою у становленні світового християнства (християнізація населення

Пам'ятник св. Володимирові Великому у Києві.

нинішньої Росії, у певні періоди підтримка православних Церков у слов'янських країнах тощо).

Феномен Київського християнства зумовлюється своєрідністю його світоглядно-релігійних засад, закладених у «Слові про Закон і Благодать» митрополита Іларіона, «Посланні до смоленського пресвітера Фоми» митрополита Климента Смолятича, «Посланні до братії» Луки Жидяти, «Пам'яті і похвалі Володимирові» Якова Мніха, «Повісті временних літ» і «Житії Феодосія Печерського» Нестора, «Києво-Печерському патерику», богословському та публіцистичному доробку митрополитів Петра Могили, Лаврентія Зизанія, Дмитра Туптала, Василя Липківського, Іларіона Огієнка, Йосипа Сліпого, Любомира Гузара, патріарха Філарета Денисенко й багатьох інших визнаних і невідомих церковних та світських діячів.

Вони продовжували/продовжують кирило-мефодіївську традицію розвитку на вітчизняному ґрунті софійного аспекту релігійності, витрактовували богопізнання як «обоження» людини через діалог людини з Богом, а віру як почуття серця. Тому київське християнство надає непересічного значення релігійному досвіду, особливо у духовному шляху, який не може бути замінений виключно зовнішнім практицизмом віри східно-візантійського взірця, чи абстрагованою, суто інтелектуалізованою релігійністю західно-католицького спрямування.

«Київське християнство» формувалося у боротьбі між прихильниками життя за євангельськими ідеалами і адептами буквального і повного запозичення і втілення у церковну діяльність візантійського, месіанського і цезаропапістського християнства.

Це протистояння особливо чітко проявилось у дихотомії Українського та Московського православ'я ще у межах Київської митрополії Константинопольського патріархату. Згодом офіційний поділ Київської митрополії започаткував докорінно новий період історії Церкви — православ'я у Московській державі і у Великому князівстві Литовському (згодом — Речі Посполитій) існували цілком

відокремлено, розвиваючись за власними законами й набуваючи настільки специфічних рис, що у певні історичні періоди Російська ПЦ навіть відмовлялася визнавати українців православними. Відмінне від Українського, Московського православ'я специфічно вплинуло й на базові основи становлення Московського царства (закріпило його централізаційні, уніфікаційні та нівеляційні тенденції), стимулювало формування і поширення месіанської ідеї «Москва — Третій Рим» (на противагу українській ідеї «Києва — другого Єрусалима»).

Теза третя: Яка конфесійна складова Київського християнства?

Найважливішою складовою Київського християнства (а протягом шести століть — і єдиною!) є **Українське православ'я**.

Вітчизняне релігієзнавство до середини 90-х років ХХ ст. не вирізняло Українське православ'я як самостійне явище. Також і більшість православних богословів, не заперечуючи значні відмінності в обрядово-культурній сфері Помісних православних Церков, вважаючи допустимим говорити, наприклад, про «московське» чи «грецьке» православ'я, навідріз відмовлялися визнавати «українське». Лише з середини 90-х років минулого сторіччя почали з'явитися ґрунтовні публікації на цю тему, в яких розглядаються ті чи інші аспекти означеної проблеми.

Проте дух київського християнства, хоча не завжди усвідомлений, проявлений і діяльний, жеврів в православ'ї на території України протягом усіх наступних століть московського панування.

Проте ріст самосвідомості українців, зростання авторитету УПЦ КП, УАПЦ поступово призводить до часткового відновлення основних рис Українського православ'я в діяльності не лише УАПЦ та УПЦ КП, але й УПЦ МП. З іншого боку, слід враховувати той факт, що відколи Київська митрополія була перепідпорядкована Російській ПЦ, минуло вже досить багато часу. Життя, розвиток богослов'я, науки вносять свої корективи в усі галузі знань. Змінюється також

(Продовження на 10 сторінці)

Заява

Конгрегації у справах віровчення

про канонічний статус «самозваних підгорецьких греко-католицьких єпископів», отців Іллі Догнала (Eliáš DOHNAL), ЧСБВ, Маркіяна Гітюка, ЧСБВ, Методія Шпіржіка (Metodej ŠPIŘIK), ЧСБВ і Роберта Обергаузера (Robert OBERHAUSER)

1) Святий Престіл з глибоким занепокоєнням спостерігав за діяльністю, розпочатою отцями Іллею Догналом (Eliáš DOHNAL), ЧСБВ, Маркіяном Гітюком, ЧСБВ, Методієм Шпіржіком (Metodej ŠPIŘIK), ЧСБВ, і Робертом Обергаузером (Robert OBERHAUSER), які, будучи виключені з Василіянського Чину Св. Йосафата, згодом самопроголосили себе єпископами Української Греко-Католицької Церкви. Згадані священнослужителі своєю впертою поведінкою продовжують виступати проти церковної влади, завдаючи моральної і духовної шкоди не тільки Василіянському Чину святого Йосафата й Українській Греко-Католицькій Церкві, але й Апостольському Престолу і цілій Католицькій Церкві. Все це спричиняє розділення та неспокій поміж вірними. Вищеназвані священнослужителі, створивши групу підгорецьких «єпископів», нещодавно намагалися отримати від

ністю, яка, серед всього іншого, може ввести в оману вірних — що так і сталося з деякими з них.

3) Святий Престіл, який дбає про захист єдності і миру Христового стада, сподівався, що вищеназвані священнослужителі покаються і незабаром повернуться до повного сопричастя з Католицькою Церквою.

На жаль, останні події, а саме невдала спроба державної реєстрації «підгорецької» групи під назвою «Українська Правовірна Греко-Католицька Церква», показали їхню впертість.

4) Отож, задля охорони спільного добра Церкви і «спасіння душ», взявши до уваги те, що самозвані підгорецькі «єпископи» не подають ніяких ознак розкаяння, а продовжують творити сум'яття і заколот у спільноті вірних, особливо наклепами на представників Святого Престолу і місцевої Церкви та запевненнями, що Найвища Влада Церкви володіє документацією, яка мала б підтвердити повну дійсність їхнього єпископського священства,

Конгрегація у справах віровчення прийнявши прохання, подане церковною владою Української Греко-Католицької Церкви, а також іншими декастеріями Святого Престолу, вирішила даною заявою повідомити вірних, особливо з країн походження цих священнослужителів-самозванців «єпископів», про їх теперішній канонічний статус.

5) Ця Конгрегація, повністю відмежовуючись від дій згаданих самозваних «єпископів» і від їх вищенаведених неправдивих заяв, формально заявляє, що не визнає дійсності

їхніх єпископських свячень і всіх тих свячень, котрі від них пішли чи походять. Крім того, нехай буде відомо, що за своїм канонічним статусом чотири згадані самозвані «єпископи» є екскомунікованими відповідно до кан. 1459 §1 Кодексу Канонів Східних Церков (ККСЦ), оскільки вироком другої інстанції Звичайного Трибуналу Української Верховно-Архієпископської Церкви від 10 вересня 2008 вони були визнані винними у злочинах, про які сказано в канн. 1462, 1447 і 1452 ККСЦ, тобто в злочинах незаконного присвоєння уряду; розпалюванні бунту і ненависті проти певних ієрархів і підбурюванні їх підлеглих до непослуху; а також злочині нанесення шкоди чийсь добрій славі через наклепницькі заяви.

6) Нехай також буде відомо, що назву «католицька», використовую-

вану групами не визнаними компетентною церковною владою, слід вважати порушенням закону і зловживанням, відповідно до кан. 19 ККСЦ.

7) Вірні, тому, є зобов'язані не приєднуватися до вищеназваної групи, оскільки вона, зі всіма канонічними наслідками, є поза церковним сопричастям, та покликани молитися за членів цієї групи, щоб ті розкаялися і повернулися до повного сопричастя з Католицькою Церквою.

3 Палацу Сант Уфіціо,
22 лютого 2012.

Вільям Кардинал Левада,
Префект

+ Луїс Ф. Ладарія, ТІ
Титулярний Архієпископ
Тибіки, Секретар

*****

Кількість католиків у світі збільшується

(Продовження з 7 сторінки)

— тепер їх у світі 39 645. Дві третини з них (64,3 відсотка) працює в Північній Америці, і одна третина в Європі (33,2 відсотка).

Загальмовано процес зменшення кількості чернецтва. У той час як в 2009 році їх було 54 229, то у 2010 році — 54 665 осіб. Натомість надалі зменшується число черниць: у 2009 році їх було 729 371, а у 2010 році — 721 935. В основному на цьому відбулося зниження їх чисельності в Європі (2,9 відсотка), Океанії (2,6 відсотка) і Америці

(1,6 відсотка). У той час приблизно на 2 відсотки збільшилось їх число в Африці та Азії.

За останні п'ять років збільшилося на 4 відсотки число кандидатів на священство. У 2005 році їх було 114 439 студентів, а у 2010 році — 118 990 семінаристів. І це збільшення головним чином відбулося за рахунок Африки (14,2 відсотка.), Азії (13 відсотків) і Океанії 12,3 відсотка). Проте в Європі число семінаристів знизилось на 10,4 відсотка, а в Америці — на 1,1 відсотка.

компетентної цивільної влади своє визнання і подальшу реєстрацію як «Українська Правовірна Греко-Католицька Церква».

2) Представники Церкви на різних рівнях з самого початку цих сумних подій марно намагалися переконати їх не займатися діяль-

*****

Воскресіння Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа

(Продовження з 1 сторінки)

Пасху, але не радісну, а сумну і з постом, бо вона була для них річницею Христових мук і смерті.

Пасхальний агнець євреїв став для християн прообразом Ісуса Христа, Який, наче невинне ягня, приніс себе в жертву за гріхи цілого світу. Звідси в богослуженні його називають пасхальним агнцем або коротко Пасхою. «Бо Пасха наша, — каже святий апостол Павло, — Христос, принесений у жертву» (1 Кор. 5,7).

У II ст. разом із хресною Пасхою починає також входити в практику і радісна Пасха на честь Христового Воскресіння, яку святкують у неділю після жидівської Пасхи. Собор у Нікеї (325) вирішив, що всі християни мають святкувати празник Пасхи того самого дня: що не можна йти за жидівським звичаєм, а треба празнувати Пасху в неділю, після першої повені місяця, після весняного рівнодення.

У IV-V ст. святкування празника Пасхи продовжується з одного дня на цілий тиждень, який зветься «світлим тижнем» на противагу до тижня перед Великоднем, що має назву «Великого», або «Страсного». В Єрусалимі найбільш урочисті були перші

три дні Пасхи, що Східна Церква практикує і сьогодні.

З богослужінь празника Христового Воскресіння на особливу увагу заслуговує пасхальна утрєня, яку можна б назвати величним гимном прослави Христа-Переможця. Її авторство приписують великому богослову

Східної Церкви й великому митцеві слова — святому Йоану Дамаскину (к. 676 — к. 749). Ймовірно, що вона укладена на основі пасхальних проповідей святих Отців — Григорія Богослова, Григорія Ниського й Іоана Золотоустого. Зміст воскресної утрєні глибоко-догматичний, форма високо-поетична, тон дуже радісний і переможний.

Про ікону

Ікона Воскресіння представляє Христа не в ту мить, як Він виходить з гробу, а тоді, коли Він розбиває його. Христос виходить з гробу не як той, хто звільнився від смерті і тікає геть. Адже Господь переміг смерть не задля себе самого, як це могла б зробити надлюдина. Велич воскресіння Христа полягає в тому, що Він входить у царство князя темряви, який тримає в неволі Адама та його нащадків.

Воскреслий, сяючий Христос у динамічній позі є центром величавої й багатой змістом композиції Зішестя в Ад. Вся Його постать у повний зріст оточена небесним сяйвом мандорли продовгастої форми, бо де Христос — там небо. Світло випромінюється як з воскреслого Христа, так і з мандорли, адже небо вже не приховане — воно відкрите завдяки перемозі Христа над гріхом і смертю.

Христос зображений у білих з позолотою ризах. Він стоїть над розбитими воротами аду — досі непоборимою в'язницею смерті. Під цими воротами в темному аді видно розторожений тепер символічний знаряддя торгтур. Ад, алегорично персоніфікований, лежить зв'язаний, безсилий.

Із зображення на іконі не зрозуміло, чи Христос сходить в Ад, чи це вже мить Його повернення звідти. Він простягає руки Адамові та Єві, слідом за якими двома великими процесіями із землі виходять усі попередні покоління аж до Його пришествя. Зображено майже цілу дугу спасіння, яку проходить Господь. Сцена Зішестя в Ад — це величне святкування життя й очікування воскресіння, бо Христос не забув про тих, що в гробах, а пішов шукати за ними.

Ікона показує нам також дві сфери духовного життя. У царстві смерті, зруйнованому Христом, панує порок та лихі помисли, які спонукають людину служити цьому царству. Їх зображають у вигляді темних постатей у підземній печері. Друга сфера — це сфера Христа, який діє протилежним чином. Христос відкрито показує чесноту, до якої людина доходить, слухаючись духовних помислів і жертвуючи егоїзмом.

(pic)

Поняття Київського Християнства

(Продовження з 8 сторінки)

і православна Церква. Немає сумніву, що дещо з Українського православ'я з часом само відійшло б в історію, дещо було б заміненим. Саме тому відновлення усієї повноти тієї Української православної Церкви, що була в ній до 1686 р. (а до цього закликає митрополит Іларіон у своїй книзі «Ідеологія Української Церкви»), певно що зараз і неможливе. Але ідея, основні принципи її неодмінно повинні бути відновлені.

Від часу свого конституювання як української Церкви і до наших днів ще однією важливою складовою Київського християнства став **Український греко-католицизм**, спадковість і близькість до Українського православ'я є об'єктивною, оскільки вони мають один обряд, а відтак спільну літургію та церковно-мистецьку традицію, етноформуєчу й етнозберігаєчу функції. Ця спільність навіть надихала багатьох церковних та світських діячів задуматися над необхідністю поєднання двох Церков українського народу («Русі із Руссю») на засадах створення Київського патріархату, єдиного для православної і греко-католицької спільнот. Провідниками цієї ідеї свого часу були митрополити Петро Могила і Йосиф Веньямин Рутський. Проте їх плани об'єктивно не могли бути реалізовані — надто важливою була Україна для її сусідів.

Попри різнотрактування дослідниками тих чи інших фактів із життя цієї Церкви, ніхто із них не ставив під сумнів її українськість (в умовах литовсько-польської та московської державності вона стала оберегом релігійної, культурної, національної ідентичності українського народу, підтримуючи його в боротьбі проти денаціоналізації). Свою визначальну роль у протистоянні етнічній та культурно релігійній асиміляції українців УГКЦ довела конкретними справами, а відтак була гнаною в умовах як польського, так і російського панування.

Ця Церква також чітко вписується в окреслену вище базову парадигму Київського християнства — «поєднання елементів східного і західного християнства» і «самовідтворення української культури й ментальності».

Про належність УГКЦ до Київського християнства говорять і очільники Церкви: *«Українські Православні Церкви є носіями спільної з УГКЦ київської традиції, окремі елементи якої краще збереглися саме в Православних Церквах. Тому все те краще, що вони зберегли зі спільної спадщини, не має бути втрачене. Навпаки, кожна з Церков несе відповідальність за те, щоб збережена ними частка спільного скарбу стала надбанням українського народу»*.

Потенціал Київського християнства, на думку кардинала Любомира Гузара, нині ще не достатньо використаний в українському суспільстві — він може стати тим чинником, який перетворить «християнську спільноту України зі своєрідного «яблука розбрату» на «місце зустрічі» в правді і любові великих Церков християнського світу».

Цей потенціал, впевнений Предстоятель УГКЦ, можна було б найраціональніше використати, створивши «Раду Українських Церков Володимирового Хрещення» — «для подолання давніх упереджень і нарощення взаємної довіри» на ґрунті життєдайної Київської традиції. «Від цього збагатились би не тільки конфесійні гілки Київської Церкви, а й її Сестри, помісні Церкви Сходу і Заходу. Крім того, це дало б можливість позбутися руйнівного для Церкви дроблення і втілити в життя сучасний еклезіальний принцип «єднання в багатоманітності».

Таким чином, нині в Україні (та діаспорі) існують дві гілки Київського християнства — православна (УАПЦ, УПЦ КП, та, зі значними застереженнями — УПЦ МП) і греко-католицька (УГКЦ). Провід цих Церков по-різному, із застосуванням різних форм і методів, але об'єктивно працює на одну ідею — самовідтворення українського народу і гідне входження його у світову християнську спільноту.

Підводячи підсумок, зазначимо, що поняття «Київське християнство» фактично є збірним для вживаних науковцями та богословами понять: «Києво-християнська традиція Володимирового хрещення», «Українське православ'я», «Український греко-католицизм», «Церкви Київської традиції», «Київські Церкви», «гілки Київської Церкви», «спадкоємці Володимирового хрещення» тощо. Воно диференційоване у конфесійному, часовому та просторовому вимірах.

Усвідомлення кліриками (та всіма віруючими УАПЦ, УПЦ КП, УПЦ МП, УГКЦ) цього історичного факту спільної духовної спадщини може стати дієвим чинником примирення і духовного «єднання у багатоманітності» (принаймні — зняття агресивного протистояння) Церков Києво-християнської традиції, які нині об'єднують більшість українців. А відтак ми зможемо говорити про примирення й поєднання (протистояння штучним поділам) Українського народу, глибше усвідомлення його представниками себе як цілісного суб'єкта світової історії.

Олександр Саган

«Вогонь і зброя»

Документальний фільм про УПА на Закерзонні можна вже придбати в Польщі. Дзвоніть на телефон 87-615-72-33 (Богдан) або пишіть на електронну адресу boghal@wp.pl; Ціна 20 зл. + поштова післяплата (za zaliczeniem pocztowym). При замовленні 10 і більше фільмів кошти пересилки несе продавець. Прибуток від продажу йде на відновлення цвинтарів на Закерзонні.

АРХИЄПАРХІАЛЬНИЙ ХУДОЖНІЙ КОНКУРС

Катехитична комісія Перемисько-Варшавської Архиепархії за благословенням Високопреосвященнішого архиеп. і митр. Кир Івана Мартиняка, запрошує до участі в

Архиепархіяльному художньому конкурсі п.н.: «Обявлення Пресвятої Тройці»

Мета:

- Поглибити віру в Бога у спільноті Трьох Осіб
- Ознайомити з новим Катехизмом УГКЦ — Христос наша Пасха
- Вказати на присутність Трьохосібного Бога в історії спасіння
- Сприяти розвитку художніх талантів

Учасники: Конкурс адресований до учнів початкової школи.

Техніка робіт: довільна

Величина робіт: формат А4 і А3 (не може бути складана), оформлена в паспорті

Опис робіт: на зворотній стороні подати:

- назва праці, прізвище та ім'я, клас, парафія, вчитель-катехит

Оцінювання: праці будуть оцінювані в двох вікових групах:

група I — кл. 0-III

група II — кл. IV-VI

Етапи Конкурсу:

- Шкільно — парафіяльний — проводимо в час Великого Посту; комісія покликана парохом влаштовує виставку праць в парафіяльній церкві. До 13.05.2012 р. праці переможців (по три з кожної групи) парох перешле до о. Романа Стороняка:

Ks. Roman Storoniak

Ul. Ks. Bazylego Hrynyka 1; 14-400 Pasłęk

- архиепархіяльний — комісія покликана головою Катехитичної комісії визначити переможців. Вистава праць, проголошення та нагородження лауреатів відбудеться в Пасленку в неділю 17 червня 2012 р. по Літургії, яка почнеться о год. 10.00.

о. Іван Лайкіш

Голова Катехитичної комісії

Перемисько-Варшавської Архиепархії

З нагоди гарного ювілею

80-річчя від дня народження

складаємо

п. Меланії Терепенко

щирі вітання всякого туземного добра та Божого благословення на дальші многі роки життя.

Доцінюючи Вашу відданість парафії та Церкві

молимо Всевишнього про добре здоров'я для Вас і усяку благодать.

парох гурово-ілавецької парафії
о. декан Іван Лайкіш
Церковна рада

„Доклади серця свого до навчання і вуха свої до розумних слів.”

Притчі Соломона (гл. 23, ст. 12)

З нагоди захисту докторської дисертації дорогому о. декану

Аркадію Трохановському

бажаємо Божого благословення, здоров'я та чергових успіхів на священничому шляху.

Отче, нехай Ваш труд і витривалість завжди винагороджуються рясними плодами на славу Господню та благо нашої Церкви, а Ваше велике серце і розум хай радісно відкриваються на чергові досвіди і процвітають у ласках Святого Духа.

Ми пишаємося Вами!

Парафіяни церкви
Воздвиження Чесного Хреста у Валчі
та Гурток Об'єднання Українців у Польщі

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі.

Редагує колегія: о. синкел д-р Євген Попович, Богдан Тхір (т) — секретар редакції (тел./факс дом. 89 761 04 21), о. Богдан Панчак

— богословський відділ, Дарій Гаврилець — технічна редакція, о. Роберт Роса — Вроцлавсько-Гданська єпархія.

Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції.

Матеріалів не замовлених не відсилаємо. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.

Матеріали до публікації просимо висилати у машинописах або у чітких рукописах.

Kuria bp., ul. Basztowa 13, 37-700 **Przemysł**, tel./fax 16 678-78-68

e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl

Kuria bp., Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77,

fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl

Adres «BLAHOWIST»; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 **Górowo Iławeckie**

redakcji: e-mail: blahowist@poczta.onet.pl

Bank Spółdzielczy w Górowie II, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001